

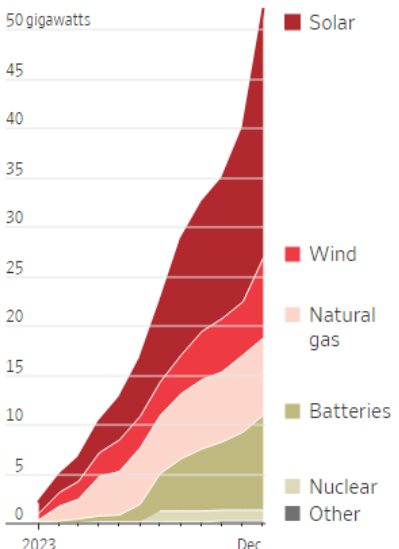
Lietuvos Respublikos diplomatinų atstovybių JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2023 m. rugpjūčio mėn.

Bendra ekonominė informacija	Šaltinis
<p>BVP. Patikslintais duomenimis, JAV realusis BVP 2023 m. II ketv. augo 2,1 proc. (išankstiniai duomenys rodė 2,4 proc. augimą). Skaičiavimo korekcijai daugiausia įtakos turėjo patikslinti duomenys apie mažėjusias investicijas į atsargas ir kapitalą, kurias iš dalies atsivėrė didesnės išlaidos vietos ir valstijų lygio valdžios įstaigose. Palyginimui, 2023 m. I ketv. augimas sudarė 2,0 proc.</p> <p>Prekybos departamento paskelbti statistiniai duomenys rodo, kad liepos mėnesį mažmeninė prekyba išaugo 0,7 proc. palyginus su birželio mėn. Augimas buvo didesnis nei prognozuota, augimo tendencijos laikosi jau keturis mėnesius iš eilės. Labiausiai išlaidos padidėjo maistui ir pramogoms, tačiau baldų, namų apyvokos reikmenų ir elektronikos parduotuvėse pastebimas nuosmukis.</p>	<p>Bureau of Economic Analysis</p> <p>Chicago Tribune</p>
<p>Darbo rinka. Rugpjūčio mėn. JAV buvo sukurta 187 tūkst. naujų darbo vietų. Daugiausia iš jų sveikatos apsaugos (+97,3 tūkst.), laisvalaikio (+40 tūkst.), statybos (+19 tūkst.) sektoriuose, darbo vietų sumažėjo transporto ir sandėliavimo srityje (-34,2 tūkst.). Nedarbo lygis išaugo iki 3,8 proc. (liepos mėn. buvo 3,5 proc.). Liepos mėn. JAV buvo 8,8 mln. laisvų darbo vietų. Tai yra mažiausias laisvų darbo vietų skaičius nuo 2021 m. kovo mėn. ir nors jis vis dar išlieka didesnis nei buvo prieš covid-19 pandemiją, pastaraisiais mėnesiais mažėjantis darbo vietų skaičius rodo, kad darbo rinka JAV lėtėja ir tai gali įtakoti Federalinio rezervo sprendimų dėl palūkanų didinimo atidėjimą. Liepos mėn. taip pat sumažėjo darbuotojų, kurie savo noru palieka darbą skaičius, kas rodo, kad darbuotojai mato mažiau galimybių darbo rinkoje.</p> <p>2023 m. II ketv. darbo našumas JAV išaugo 3,7 proc., produkcijos kiekis išaugo 2,4 proc., darbo valandų skaičius sumažėjo 1,3 proc. Pažvelgus į ilgesnio laiko perspektyvą, nuo 2000 m. iki 2022 m. darbo našumas JAV išaugo 48,6 proc., produkcijos kiekis padidėjo 61,7 proc., darbo valandų skaičius padidėjo 8,9 proc.</p>	<p>Bureau of Labor Statistics</p> <p>CNBC</p> <p>LA Times</p> <p>BLS: darbo produktyvumo ataskaita</p>
<p>Infliacija. Liepos mėn. Vartotojų kainų indeksas (VKI) išaugo 3,2 proc. lyginant su tuo pačiu laikotarpiu prieš metus. Nors ir didesnis nei birželio mėn., infliacijos rodiklis buvo mažesnis nei prognozuota (3,3 proc.).</p> <p>Nors anksčiau buvo prognozuojama, kad Federalinis rezervų bankas (FED) dar kartą kels palūkanų normas rugsėjo mėn. posėdyje, tačiau dabar tokia tikimybė vertinama kaip labai mažai tikėtina. Ekspertai atidžiai stebės FED siunčiamus ženklus, kurie galėtų indikuoti planus kelti palūkanų normas lapkričio mėn. posėdyje. Svarbus indikatorius bus rugpjūčio mėn. infliacijos rodiklis, kuris bus paskelbtas rugsėjo 13 d.</p>	<p>CNBC</p> <p>Forbes</p>
<p>Infliacijos mažinimo aktas. Rugpjūčio 16 d. suėjo metai nuo IRA – Inflation Reduction Act – įstatymo, kuriame numatytos didžiausios JAV istorijoje investicijos į klimato kaitą ir atsinaujinančią energetiką – priėmimo. Ta proga išplatintame pranešime Baltieji rūmai nurodė, kad dėl IRA privatus sektorius paskelbė apie daugiau nei 110 mlrd. USD investicijų į atsinaujinančios energetikos projektus, įskaitant daugiau nei 70 mlrd. USD investicijų į elektromobilių tiekimo grandines ir daugiau nei 10 mlrd. USD į saulės energijos gamybą. Investicijos į švariąją energetiką ir klimatą sukūrė daugiau nei 170 tūkst. darbo vietų, o per ateinančią dešimtmetį numatoma sukurti daugiau nei 1,5 mln. papildomų darbo vietų. Tikimasi, kad viešojo ir privataus sektoriaus investicijos</p>	<p>The White House</p>

<p>iki 2030 m. sumažins šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją maždaug 1 mlrd. tonų. Prognozuojama, kad amerikiečių šeimos 2022–2030 m. išlaidoms už elektrą sutaupys 27–38 mlrd. USD.</p>	
<p>Streikai lydi JAV darbo rinką 2023 m. Gegužės mėn. streikuoti pradėjo filmų ir serialų scenarijų autoriai, prie kurių liepos mėn. prisijungė ir aktoriai, tokiu būdu visiškai sustabdydami Holivudo veiklą. Kalifornijos valstijos ekonomikai šie streikai jau kainavo 3 mlrd. JAV dolerių, streikams tęsiantis suma didės iki 4-5 mlrd. JAV dolerių. Nepasitenkinimas esama situacija išsiplėtė ir į kitus sektorius – viešbučių, maitinimo, sveikatos priežiūros ir kitų įstaigų darbuotojai taip pat paskelbė apie streikus. Vasarą streiku grasino 300 tūkst. siuntų gabenimo bendrovės UPS darbuotojų, rugsėjo mėn. streiką žada pradėti 150 tūkst. automobilių pramonės darbuotojų, dirbančių General Motors, Ford Motor ir Stellantis įmonėse, jei nepavyks susitarti dėl atlyginimų padidinimo ir papildomų socialinių garantijų. Jei automobilių pramonės darbuotojai pradės streiką, 2023 m. streikuose bus dalyvavę 450 tūkst. JAV darbuotojų.</p>	<p>New York Times CNBC</p>
<p>Technologijos, inovacijos, mokslas</p>	
<p>Kinija. Rugsėjo mėn. J. Bidenas pasirašė dekretą, kuriuo nuo kitų metų bus draudžiamos JAV investicijos į Kinijos aukštųjų technologijų sektorius, tokius kaip puslaidininkiai, kvantinė kompiuterija, dirbtinis intelektas.</p> <p>Kinijoje viešėjusi JAV komercijos sekretorė G. Raimondo teigė, kad JAV sprendimai dėl eksporto į Kiniją ribojimų nėra nukreipti prieš Kinijos ekonomiką, bet skirti JAV nacionaliniams interesams ginti. Anot sekretorės, JAV ir Kinijos santykiai yra pernelyg tarpusavyje susiję, kad šalys galėtų leisti sau gilinti konfliktą, todėl šio vizito metu buvo sutarta dėl naujos komercinių klausimų darbo grupės – konsultacijų mechanizmo, kurio tikslas – ieškoti sprendimų problemineis prekybos ir investicijų klausimais. Vizito metu sekretorė taip pat siekė atverti Kinijos rinką JAV įmonėms, visų pirma „Boeing“ (pastaruosiu metu Kinijos kompanijos perėjo prie „Airbus“ lėktuvų), „Visa“ ir „Mastercard“ (pastarosios jau dvidešimt metų negauna galutinio leidimo veikti Kinijoje). JAV savo ruožtu nesutiko su Kinijos reikalavimu sumažinti griežtą pažangiausių puslaidininkinių ir jiems gaminti skirtos įrangos eksporto kontrolę, nes Kinija vis dažniau naudoja JAV technologijas savo karinėje pramonėje.</p>	<p>CNN NY Times</p>
<p>Dirbtinis intelektas. J. Bideno administracija paskelbė dvejus metus trukiantį konkursą „AI Cyber Challenge“, kuriuo siekiama pasitelkti dirbtinį intelektą svarbiausiai šalies programinei įrangai apsaugoti. Konkurse dalyvaujančios kompanijos (pvz. Google, Microsoft), pasitelkusios dirbtinį intelektą, ieškos būdų kaip identifikuoti ir ištaisyti programinės įrangos spragas ir pažeidžiamumus tokiose srityse kaip kritinė infrastruktūra ir kt. Administracija siekia pademonstruoti, kad dirbtinį intelektą galima pasitelkti siekiant gerų tikslų.</p>	<p>World Economic Forum</p>
<p>Kosmosas. JAV ekonominės analizės biuras skaičiuoja, kad 2021 m. JAV kosmoso ekonomika gavo 211,6 mlrd. USD pajamų prieš mokesčius (gross output), į šalies BVP įnešė 129,9 mlrd. USD (0,6 proc. viso BVP) ir sukūrė 360 tūkst. darbo vietų privačiame sektoriuje. Išsamesni duomenys apie kosmoso ekonomikos sukuriamą vertę pridedamoje nuorodoje.</p>	<p>Bureau of Economic Analysis</p>
<p>TUI. 2022 m. Kalifornijos valstija pritraukė 271 tiesioginių užsienio investicijų projektą ir tai pirmieji metai po covid-19 pandemijos, kai yra fiksuojamos teigiamos užsienio investicijos. 2022 m. Kalifornijos valstijoje veikė 18 237 užsienio šalių įmonių padaliniai, kurie įdarbino 635 532 darbuotojų ir sumokėjo 69,5 mlrd. JAV dolerių atlyginimams.</p>	<p>California Chambers</p>
<p>Žaidimai. Rugsėjo 21-22 d. Čikagoje vyko kompiuterinių žaidimų konferencija EsportsNext2023, kuri sukviėtė didžiausius profesionalius virtualios erdvės žaidėjus ir pristatė JAV vyraujančias tendencijas. Organizatorių teigimu daugiau negu puse vyresnių</p>	<p>EsportsNext2023</p>

<p>nei 18 metų JAV gyventojų žaidžia video žaidimus ir vienas iš keturių “seka” bent vieną iš žaidimų. Populiariausiais jau keletą metų iš eilės išlieka: <i>Call of Duty</i>, <i>Fortnite</i> bei sportiniai žaidimai.</p>	
<p>Koalicija. Rugsjūčio 4 d. įvyko pirmasis Kalifornijos prekybos rūmų koalicijos (angl. k. - <i>California Big City Chambers Coalition</i>) – vykdančiųjų direktorių, atstovaujančių 13 didžiausių valstijos prekybos rūmų, susitikimas. Naujai sukurtos koalicijos tikslas - bendradarbiauti siekiant verslo skatinimui ir plėtrai skirtos politikos gerinimo. Koaliciją sudaro Anaheimo, Beikersfildo, Fresno, Irvino, Long Byčo, Los Andželo, Oklando, Riversaido, Sakramento, San Diego, San Francisko, San Chosė ir Stoktono atstovai.</p>	<p><u>California Chambers</u></p>

<p>Energetika, transportas, klimatas</p>	
<p>Atsinaujanti energetika. Rugsjūčio 24 d. JAV Energetikos departamentas paskelbė tris metines ataskaitas, rodančias, kad vėjo energija yra vienas greičiausiai augančių ir pigiausių elektros energijos šaltinių JAV ir šis augimas prognozuojamas ateityje. Remiantis šiomis ataskaitomis, vėjo energija sudarė 22 proc. visų 2022 m. JAV įdiegtų naujų elektros energijos gamybos pajėgumų ir nusileido tik saulės energijai, kuri pritraukė 12 mlrd. USD investicijų ir sukūrė 125 tūkst. darbo vietų.</p> <p>Saulės elektrinių plėtrai stiprų impulsą davė IRA – Inflation Reduction Act. Energetikos informacijos administracijos duomenimis, pirmąjį šių metų pusmetį 35 proc. visų naujai įdiegtų elektros generacijos pajėgumų buvo saulės elektrinės. Prognozuojama, kad 2023 m. JAV bus sukurta daugiau naujų saulės energijos generacijos pajėgumų, nei naujų vėjo, gamtinių dujų ir branduolinės energijos gamybos šaltinių kartu sudėjus.</p> <p>Rugsjūčio 18 d. JAV Komercijos departamentas paskelbė galutinę tyrimo dėl saulės elektrinių, importuojamų iš Pietryčių Azijos išvadą, kurioje teigiama, kad gaminant saulės panelius ir modulius Kambodžoje, Malaizijoje, Tailande ar Vietname iš Kinijoje pagamintų komponentų ir juos eksportuojant į JAV, buvo siekiama išvengti antidempingo muto ir kitų mokesčių, taikomų saulės moduliams iš Kinijos. Komercijos departamentas nustatė, kad penkios iš aštuonių tirtų įmonių bandė apeiti JAV mokesčių įstatymus atlikdamos nežymų prekių apdorojimą vienoje iš Pietryčių Azijos šalių, prieš išsiunčiant jas į JAV. Tačiau nepaisant šių tyrimo išvadų, muitai mokėtini už importuojamus saulės panelius iš minimų Pietryčių Azijos šalių nebus taikomi iki 2024 m. birželio mėn., nes prezidentas Bidenas 2022 m. birželio 6 d. yra išleidęs vykdomąjį įsakymą dėl laikino muitų taikymo sustabdymo.</p>	<div data-bbox="1294 523 1668 550" data-label="Caption"> <p>Cumulative new U.S. generating capacity</p> </div> <div data-bbox="1294 1161 1702 1204" data-label="Text"> <p>Note: Utility-scale; July through December is planned. Source: U.S. Energy Information Administration</p> </div> <div data-bbox="1736 475 2060 630" data-label="Text"> <p><u>Energetikos departamentas</u> <u>WSJ</u> <u>Komercijos departamentas</u> <u>CNN</u></p> </div>
<p>Vakarų Virdžinija. Dvi W. Buffettui priklausančios kompanijos planuoja Vakarų Virdžinijoje statyti 500 mln. USD vertės titano gamyklą, kurią energija aprūpins saulės elektrinių ir pakraunamų baterijų sistema. Projektas sukurs 300 darbo vietų ir galės pasinaudoti federalinėmis subsidijomis, numatytais Inflation Reduction Act. Tradiciškai, Vakarų Virdžinijoje pagrindinis politinės galios ir turto šaltinis – anglies kasyklos, kur išgaunama anglis pagamina 90 proc. valstijoje suvartojamos elektros, tad atsinaujinančios energetikos projektai šiame kontekste rodo esminį pokytį. Tiesa, apie atsinaujinančios energetikos vystymą V. Virdžinijoje kalbama ne tiek iš klimato kaitos, kiek iš ekonominio valstijos vystymo perspektyvos.</p>	<p><u>WSJ</u></p>

<p>Gaisrai. Didėjant gaisrų rizikai nuo Oregono iki Havajų, energetikos įmonės turi dilemą – ar palikti vartotojus be elektros, ar reikšmingai padidinti gaisrų riziką. Dažnai naudojama metodika – atjungti elektros tiekimą ir išvengti galimų kibirkščių, kurios prisidėtų prie gaisrų plitimo. 2020 m. siautęs gaisras Oregono valstijoje sunaikino per 5000 gyvenamųjų namų, žuvo 9 žmonės, kai energetikos įmonė PacifiCorp atsisakė klausyti valstijos valdžios rekomendacijų, tačiau pati įmonė nekommentavo šios situacijos.</p>	<p><u>WSJ</u></p>
<p>Automobilių vagystės. Čikagos miestas padavė automobilių gamintojus „Hyundai“ ir „Kia“ į teismą teigdamas, kad jie 2011-2022 m. laikotarpiu nediegė automobilių pramonėje privalomų variklio apsaugų daugelyje savo gaminamų modelių ir tokiu būdu paskatino automobilių vagystes. Remiantis oficialiais duomenimis, 2022 m. Čikagoje automobilių vagysčių skaičius išaugo 50 proc., kai tuo tarpu visoje šalyje tuo pačiu laikotarpiu vagysčių skaičius išaugo 7 proc. bei pirmą kartą nuo 2008 m. viršijo 1 mln. pavogtų transporto priemonių. Čikagoje „Kia“ ir „Hyundai“ automobiliai sudarė 41 proc. visų mieste užregistruotų vagysčių. Minėtų gamintojų automobilių vagysčių padaugėjo, kai socialiniuose tinkluose paauglių grupė praminta „Kia Boyz“ dalinosi įrašais, kaip lengva pavogti šias transporto priemones. Nors „Kia“ ir „Hyundai“ jau ištaisė ankstesnes klaidas, tačiau senesni modeliai išlieka tarp labiausiai vagiamų. Teisinių veiksmų prieš „Kia“ ir „Hyundai“ taip pat ėmėsi Niujorko, Baltimorės, Klivlendo, Sietlo miestai, Vašingtono miestas nemokamai išdalino vairo užraktus 2011-2022 m. „Kia“ ir „Hyundai“ modelių vairuotojams.</p>	<p><u>Chicago Tribune</u></p>
<p>Elektromobiliai. Kalifornijoje 2023 m. II ketv. viena iš keturių parduodamų transporto priemonių buvo varoma elektra. Iki šiol Kalifornijoje parduota per 1,6 mln. elektromobilių, o tai sudaro net 34 proc. visų JAV parduodamų elektromobilių. Tikimasi, kad tai reikšmingai prisidės prie šiltnamio efekto mažinimo valstijoje.</p>	<p><u>LA Times</u></p>
<p>Uostai. Los Andželo, Long Byčo ir dar 27 kiti JAV Vakarų pakrantės uostai ir uosto darbuotojus reprezentuojančios profsąjungos ratifikavo naują 6 metų trukmės susitarimą dėl darbo sąlygų (atlyginimai, socialinė ir sveikatos apsauga). Derybos dėl naujo susitarimo truko beveik metus, per kuriuos ženkliai sumažėjo Vakarų pakrantės uostų užimtumas dėl krovinių nukreipimo į JAV Rytų pakrantės ir Meksikos įlankos uostus. Tikimasi, kad naujas susitarimas padarys JAV Vakarų pakrantės uostus patrauklesnius laivybai, padės kurti naujas darbo vietas ir pritrauks verslą. Los Andželo ir Long Byčo uostai aptarnauja 40% JAV importo iš Azijos ir kartu sudaro didžiausią krovinių konteinerių kompleksą šalyje.</p>	<p><u>LA Times</u></p>

Parengė:

Jūratė Usevičiūtė, LR ambasados JAV pirmoji sekretorė, jurate.useviciute@urm.lt; Jolanta Vitkauskaitė, LR ambasados JAV pirmoji sekretorė, jolanta.vitkauskaite@urm.lt; Giedrius Galkauskas, LR generalinio konsulato Niujorke įgaliotasis ministras, giedrius.galkauskas@urm.lt; Aistė Jakštienė, LR generalinio konsulato Čikagoje pirmoji sekretorė, aiste.jakstiene@urm.lt; Justina Jakavonytė, LR generalinio konsulato Los Andžele antroji sekretorė, justina.jakavonyte@urm.lt; Mantas Zamžickas, komercijos atašė LR generaliniame konsulate Los Andžele, mantas.zamzickas@urm.lt.